

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola: JU v Č. Budějovicích
Pedagogická fakulta

Katedra: geografie

Datum odevzdání posudku: 26.1.2009

Diplomant: Šárka Baronová

Aprobace: Učitelství pro II. stupeň ZŠ
Ze

Oponent diplomové práce:

RNDr. Roman Kössl

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Výuka meteorologie a klimatologie na základní škole. (téma)

Předložená diplomová práce je snahou o vytvoření „alternativního návrhu výuky“ meteorologie a klimatologie na základních školách. Autorka uvádí, že se může stát zdrojem informací pro učitele, ale lze ji využít i jako rozšiřující učebnici pro žáky 2. stupně ZŠ.

Přestože se jednoznačně jedná o kompilační práci, odkazy na zdroje citací v textu jsou uváděny zcela výjimečně (a tak snad ani není jasné, do jaké míry autorka informace převzala a která část práce je výsledkem jejího vlastního studia problematiky). Dalo by se to pochopit, pokud by se opravdu jednalo o hotový učební text. Na druhou stranu velké množství citací, uváděných v textu nebo i u převzatých obrázků se jménem autora i roku vydání (např. kapitola Koncepce a tvorba učebnic str. 9 – 11) nebo zdrojů v podobě internetových odkazů (zejména u obrázků), není v seznamu použité literatury uvedena vůbec. S počtem 17ti titulů uvedené použité a doporučené literatury a 4mi uvedenými internetovými odkazy rozhodně nemůže předložená práce sloužit jako široká nabídka literatury a ostatních zdrojů dat, jak autorka uvádí v závěru.

Autorka hned v úvodu píše, že při prostudování učebnic zeměpisu ZŠ zjistila neúplnost a nejednotnost informací, týkajících se meteorologie a klimatologie. V tomto případě tedy postrádám kapitolu s rozbořem současného stavu výuky meteorologie a klimatologie na základních školách, uvedení příkladů nejednotnosti a návrhy, jak tuto situaci řešit. Součástí práce je sice pokus o jednoduché dotazníkové šetření mezi učiteli, jehož návratnost byla ale zanedbatelná a z tohoto důvodu statisticky zcela nevýznamná a pro práci nevyužitelná. (jak autorka ostatně sama připustila). V tomto případě by tedy bylo vhodnější nedostatečné výsledky vůbec neuvádět nebo, pokud autorce opravdu šlo o vytvoření kvalitní analýzy současného stavu, věnovat průzkumu více času, odpovídajícího úrovni diplomové práce, i za cenu, že bude s učiteli na školách hovořit osobně.

Diplomová práce obsahuje všechna důležitá témata, využitelná při výuce žáků základní školy. Za velký klad považuji popis a vysvětlení jednotlivých zajímavých atmosférických jevů (proč je obloha modrá a oblaka bílá, jak vzniká duha...), které jsou pro děti přitažlivé. Na druhou stranu za nevhodné považuji řazení některých kapitol (např. kapitola věnovaná oblačnosti je řazená až po kapitole o větru, i když logicky by měla následovat po vlhkosti vzduchu a předcházet srážkám. Stejně tlak vzduchu a vítr, související s teplotou, jsou řazeny odděleně až za srážkami. Podle mého názoru by logické řazení kapitol

v případě využití jako učebnice pro děti, přispělo k nacházení souvislostí, kdežto v tomto případě je řazení pro děti tématicky spíše odtrhující.

- *Možná ale měla autorka pro toto řazení nějaký důvod, který by měla ve své obhajobě vysvětlit.*

Prostor věnovaný jednotlivým tématům je poněkud nevyrovnaný nebo spíše neodpovídá potřebám využitelnosti žáky základních škol. Nejvýraznějším příkladem v tomto ohledu je měření srážek v kapitole 3.3.2. Měření deště (pro děti nejčastěji a nejsnadněji v průběhu roku pozorovatelného typu srážek, navíc snadno využitelného pro jednoduché praktické pokusy) jsou věnovány 3 řádky (!!!) a naopak měření množství sněhu více než půl stránky.

- *Má pro tuto nerovnoměrnost autorka nějaké vysvětlení?*

Píše-li autorka o izobarách jako o uzavřených neprotínajících se čarách, měla by podobným způsobem vysvětlit i izohyety nebo izotermy, aby to pro děti nebylo zavádějící.

- *U těchto izočar tomu tak snad není?*

Jako klad beru i vysvětlení pojmenování některých jevů, přístrojů či jednotek (např. Fata morgana, inverze nebo synoptická mapa). Škoda jen, že se tomuto nevěnovala daleko pečlivěji a nesnažila se vysvětlit většinu pro děti (a leckdy i učitele) cizích slov nejasného původu – pochopení významu slova často může vést u dětí k snadnějšímu zapamatování i ke zvýšení zájmu. Zůstává zde mnoho pojmů zcela bez vysvětlení – např. pojem „intenzita srážek + ombrograf“

- *Prosím v rámci obhajoby o pokus vysvětlit tyto pojmy a způsob měření ombrografem pro děti srozumitelným způsobem.*

V případě odvození názvu barometru od baru (str. 31) by ale bylo vhodnější uvést, že bar je jednotka stará, dnes již profesionály nepoužívaná a ne „někdy užívaná“ – oficiálně by se neměla používat (vzhledem k povoleným jednotkám SI soustavy).

Stejně tak jsou zde nedostatečně vysvětlena některá tvrzení, která by bez pomoci zkušeného pedagoga nebyla dětmi pravděpodobně pochopena

- *V tomto případě prosím o pro děti vhodné vysvětlení věty ze strany 41 „protože studená fronta bývá rychlejší než teplá, dochází k jejich splynutí do okluzní fronty“. Čím je dáno, že studená fronta může splynout s teplou?*

Přehlednosti při využití pro děti nepřidává ani fakt, že například u tlakových útvarů používá autorka různá (i když správná) označení. Například „tlaková níže – cyklona“ a zkratky „N – C“, které se v textu v různých kapitolách a na obrázcích střídají zřejmě podle toho, z jakého zdroje jsou převzaty, nebo že v tomto případě dokonce uvádí německé a anglické označení T a L (proč je cizojazyčné označení použito právě zde a ne u jiných pojmů?).

Autorka jako přednost uvádí možnost využití práce v jiných předmětech, než je zeměpis. To ale není v textu nijak zřejmé, například pomocí vhodných odkazů.

- *Prosím tedy, aby autorka navrhla a odůvodnila alespoň 3 konkrétní příklady propojení témat s ostatními vyučovacími předměty.*

Za snad největší nedostatek práce považuji nedostatek vlastní invence při navrhování praktických cvičení pro osvojování vědomostí dětmi. Diplomová práce sice obsahuje 7 pracovních listů k procvičení látky, což je ale zoufale málo. Navíc ty jsou většinou koncipovány pouze k vyhledávání informací v literatuře. Jedinou praktickou a pro děti zajímavou ukázkou je „vytváření duhy“ a také pokus s balonkem pro znázornění tlaku vzduchu, popsán přímo v textu. Přitom meteorologie nabízí velké množství jednoduchých pokusů, které mohou učitelé prakticky provádět přímo při vyučování nebo je mohou nechat děti dělat samostatně doma s předvedením výsledků v následné hodině. Případně mohou využít informací z předpovědi počasí v televizi apod.

- *Studentka by tedy mohla k obhajobě připravit zhruba 5 návrhů jednoduchých pokusů, které by dětem napomohly k pochopení průběhu meteorologických prvků nebo výskytu meteorologických jevů.*

I když na první pohled vypadá text velmi úhledně, jeho čtení znepríjemňuje fakt, že je zde množství překlepů typu – první písmeno následujícího slova zůstává u předchozího slova, oddělené mezerou (např. „Budka má yto...“ nebo „silnýví tr“ či „na pobřežíJ adranu“...), na některých stránkách i v několika případech, což svědčí o tom, že autorka nevěnovala psaní a zejména následným kontrolám DP náležitou pozornost. Jako budoucí učitelka by měla být příkladem pro své žáky také svou pečlivostí při přípravě jakékoliv práce.

Pokud se studentce podaří uspokojivě vyjádřit ke zvýrazněným nedostatům a připravit vhodná vysvětlení a prezentace, navrhuji hodnocení stupněm 3.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: dobře.

.....
Podpis oponenta diplomové práce

V Č. Budějovicích dne 26.1.2009

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------